

Jaarverslag 2022

Stichting Natuurbelang De Onlanden

We zetten ons in voor vergroten van kennis over de natuur in De Onlanden en draagvlak voor die natuur. Dat doen we door kennis verzamelen en te delen en door meepraten over actuele ontwikkelingen. We werken samen met andere natuurorganisaties en overheden. We worden gesteund door de Onlanders, onze achterban.

Onlanders

Het aantal donateurs van de stichting groeide in 2022 wederom iets: van 151 naar 168 donateurs. Het bestuur is blij met deze blijvende steun voor ons werk.

Naast de breed verspreide Onlanden Nieuwsbrief ontvingen de donateurs een twee keer het digitale Onlanderbericht, met het laatste nieuws uit het gebied. Op zaterdag 30 april is er een Onlander-excursie geweest door de Bruilwering.

Meepraten – behartiging natuurbelang

In 2022 was het bestuur van de stichting actief betrokken bij een aantal zaken die direct van invloed zijn of kunnen worden op de natuur in het De Onlanden.

Optimalisatie waterberging.

In 2022 heeft Waterschap Noorderzijlvest kansrijke oplossingsrichtingen verkend. In november heeft de provincie Drenthe (bevoegd gezag) een besluit genomen over welke kansrijke oplossingsrichtingen in het m.e.r.-proces worden meegenomen ([klik hier voor meer informatie over het project](#)).

Op 12 april is de stichting in een werksessie van het waterschap meegedacht over de plannen. De stichting heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot inspraak n.a.v. het projectbesluit. De inspraakreactie staat op onze site ([klik hier voor de link](#)). Belangrijkste punten hieruit waren: geen regelbare stuwen aan de oostoevers van het Leekstermeer (verstoring stiltekern en enorme impact op het landschap) en zoeken naar meebewegende 'berging in de breedte' in plaats van gestuurde 'berging in de diepte'. Op 25 augustus heeft het waterschap een werksessie gehouden om met de groene partijen een 'meest natuurvriendelijk alternatief' te formuleren. Conclusie van die sessie was dat binnen de scope van het project geen alternatieven mogelijk zijn die geen schade aan de natuur opleveren. Naar aanleiding daarvan heeft de stichting in oktober een brief aan AB en DB van het waterschap Noorderzijlvest en GS en PS van de provincies Drenthe en Groningen gestuurd ([klik hier om naar de brief te gaan](#)) met het verzoek om breed en systeemgericht te kijken en ook het Leekstermeer en haar oeverlanden mee te laten doen in de berging.

In de [notitie 'Kansrijke oplossingsrichtingen'](#) van november 2022 geven provincie en waterschap aan dat de 'Hooiwegvariant' wordt meegenomen in het 'meest natuurvriendelijk alternatief'. De variant 'Berging maximaal breed', inclusief Leekstermeer, oeverlanden en polder Lage Land parallel wordt uitgewerkt maar buiten de mer gehouden.

Gebiedsvisie Westpoort-Matsloot

In 2022 is in opdracht van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Groningen, Noordenveld en Westerkwartier gewerkt aan een 'Regionaal Raamwerk Matsloot Westpoort' ([klik hier voor meer informatie over het project](#)).

Samen met NMF Groningen en Drenthe hebben we - namens de mede-ondertekenaars van de Natuur- en Landschapsvisie Westpoort-Matsloot - deelgenomen in dit proces ([klik hier voor de Natuur- en Landschapsvisie](#)). Op basis van de tekeningen die in november 2022 zijn gepresenteerd ([klik hier voor de gepresenteerde kaart](#)), maken we ons grote zorgen over in hoeverre de kansen voor natuur worden verzilverd. We zullen het project dan ook nauwlettend blijven volgen en het belang van systeemherstel blijven benadrukken. Bestuurlijke besluitvorming volgt in 2023.

Overname camping Meerzicht door Europarcs

Eind 2021 heeft Europarcs camping Meerzicht aan het Leekstermeer overgenomen. Europarcs is voornemens om de recreatie te intensiveren: meer huisjes en verhuur. De stichting maakte zich zorgen dat dit zal leiden tot extra verstoring van de natuur van De Onlanden. Het park ligt tegen Natura 2000 gebied aan. Eind 2022 hebben de huidige bewoners onder de vlag van stichting Parkbelangen Leekstermeer het park overgekocht. Zij willen de natuurwaarden van het park behouden.

Beheerplan Natura 2000.

In 2022 heeft de provincie Drenthe het Natura 2000 beheerplan Leekstermeer verlengd. Samen met de betrokken terreinbeheerders hebben we aangegeven dat de Natura 2000 doelen geen recht doen aan hoe de natuur in het gebied zich ontwikkeld. De doelstelling voor de Rietzanger ligt met 70 paar ver onder de 1500 territoria die dit jaar zijn geteld. Voor Roerdomp, Snor, Otter en Waterspitsmuis geldt dat een substantieel deel van de Nederlandse populatie binnen de Natura 2000 begrenzing van het Leekstermeer te vinden is. Soorten als Paapje en Kwartelkoning doen het (relatief) goed in De Onlanden maar buiten de Natura 2000 begrenzing. Aanpassen van doelen in en/of begrenzing van Natura 2000 gebied lijkt in Drenthe politiek onhaalbaar maar de bevoegdheid hiertoe ligt bij het Rijk.

Verkenning ecologische optimalisatie

Op dinsdag 10 mei heeft de stichting een deskundigenbijeenkomst georganiseerd met stichting ARK, ecologen en natuurterreinbeheerders om te kijken welke kansen er liggen om de natuur in De Onlanden, als onderdeel van het gehele systeem 'van Veen tot Zee' te versterken. Het doel was om een vrije verkenning te houden over de wijze(s) waarop de natuur in De Onlanden verder geoptimaliseerd zou kunnen worden. Deze verkenning is mede ingegeven door de plannen van waterschap en provincie om alleen de waterbergingsfunctie van De Onlanden te 'optimaliseren'.

Stichting Ark concludeert dat begrazing met waterbuffels mogelijk een boost zou kunnen geven aan de biodiversiteit. Overwogen wordt om daarmee een pilot-project te starten, eventueel als natuurcompensatie voor de voorgenomen extra waterberging.

Lichtvervuiling ALDI

Direct ten noorden van de A7 op het bedrijventerrein Westpoort is in 2022 het distributiecentrum van ALDI gereedgekomen. Na de oplevering bleek dat de schijnwerpers aan de nieuwbouw fel en diep De Onlanden in schenen en voor veel lichthinder zorgden. Samen met de milieufederaties en IVN's heeft Natuurbelang De Onlanden middels een brief naar ALDI en de gemeente Groningen hun bezwaren kenbaar gemaakt. ALDI heeft vrij snel gereageerd door de schijnwerpers te vervangen of anders te richten waardoor de lichthinder sterk is verminderd.

Exoten

Invasieve exoten zijn een bedreiging voor het ecosysteem van De Onlanden. Met name de Grote Waternavel breidt steeds verder uit en overgroeit het oppervlaktewater van sloten en slenken. Op enkele goed bereikbare plaatsen heeft het waterschap deze planten verwijderd met een boot met kraan om de doorstroming van het water te bevorderen. Het totaal verwijderen van Grote Waternavel is vermoedelijk onhaalbaar en zal naar alle waarschijnlijkheid voor meer schade zorgen dan dat de plant zelf aanricht. Natuurbelang De Onlanden blijft de ontwikkeling goed volgen en zal waar nodig de

verantwoordelijke bestuurders en beheerders, provincie resp. waterschap, tot actie manen.

Onderzoeken

Natuurbelang De Onlanden vergaart kennis over De Onlanden. De stichting coördineert jaarlijks de broedvogeltelling door vrijwilligers. Met camera's van de stichting en Calutra worden de otters en bevers gevolgd, soms met mooie 'bijvangst'. Dit jaar is ook een vegetatie-inventarisatie op een aantal dijkvakken gedaan.

Broedvogels

Het jaar 2022 heeft weer interessante feiten opgeleverd over broedvogels in De Onlanden en de telreeks (Van Boekel et al 2013-2020; Wijnhold et al 2021) is weer een jaar langer geworden. Na een erg zachte winter volgde eind februari een enorme hoeveelheid neerslag met record waterstanden als gevolg. Het broedseizoen daarna kenmerkte zich door (alweer) een periode van droogte en hoge temperaturen.

Er is een groter oppervlakte op broedvogels geïnventarieerd dan in 2021, met deels nieuwe tellers. Een nieuw gecreëerde plot De Hoogema heeft een voor De Onlanden atypisch vogelpopulatie en dat heeft doorgewerkt in de (record)totalen van soorten van park, bos en bebouwde kom.

In totaal zijn er 10759 territoria gevonden verdeeld over 113 soorten. Het aantal territoria is hoger dan in 2021, ondanks de verdere afname van de Kokmeeuwenkolonie. De groei is deels een gevolg van het beter tellen, maar ook van de reële groei van talrijke soorten zoals de Rietzanger. Het aantal aangetroffen soorten is een record.

Negen soorten zijn verdwenen uit De Onlanden in vergelijking met 2021, zeven zijn terug van weggeweest en vier zijn geheel nieuw: Stadsduif, Kauw, Oeverloper en Pijlstaart. Negen soorten hebben een laagterecord gevestigd en 49 juist een record de andere kant op. De [broedvogelrapportage](#) is te vinden op onze site

Otters, bevers en bijvangst

Het rapport over Otters en Bevers komt binnenkort uit en zal dan te vinden zijn op de [rapportage pagina van onze website](#).

Bloemrijke dijken

Er is een inventarisatie gedaan van plantensoorten op meerdere kades om meer inzicht te krijgen in soortensamenstelling en kansen voor biodiversiteit. De resultaten leggen een basis voor een optimaler beheer. Ook bij eventuele aanleg van nieuwe dijken kunnen de resultaten een rol gaan spelen. [Klik hier voor de rapportage](#).

Communicatie

Het bestuur stelt met genoeg vast dat de belangstelling voor de Natuur in De Onlanden blijft groeien, zoals blijkt uit de cijfers over de volgers van onze communicatiekanalen. Onze website www.natuurindeonlanden.nl trok in 2022 dagelijks gemiddeld zo'n 17 bezoekers. Dat zijn bijna 6500 bezoekers per jaar. Samen bekeken ze ruim 31.000 keer een pagina. Vooral de waarnemingen-pagina's (<https://www.deonlanden.nl/waarnemingen/>) hebben veel trouwe bezoekers. De waarnemingen pagina van 2022 werd het afgelopen jaar 9293 bekeken.

Op het YouTube kanaal van de stichting "[Natuur in De Onlanden](#)" is dit jaar 1 filmpjes gezet die 30 keer is bekeken. Het Twitteraccount van de stichting (@natuuronlanden) heeft 2354 volgers. De stichting is nu ook actief op Instagram (natuurindeonlanden) en heeft daar nu 236 volgers.

In 2022 zijn vier nieuwsbrieven (ongeveer 500 adressen) en twee Onlanderberichten (ongeveer 150 adressen) verschenen. ROEG TV en RTV Drenthe hebben aandacht gegeven aan de broedvogels in De Onlanden met een interview met Michel Wijnhold en RTV Groningen heeft een item gemaakt over de optimalisatie van de waterberging met een interview met Lieselot Smilde.

Samenwerking

De Onlanden is een uitgestrekt gebied waarin veel belangen spelen en vele partijen actief zijn. Als stichting hebben we regelmatig contact met zowel de terreinbeheerders in het gebied als met de Milieufederatie Drenthe en Groningen over de projecten en processen die in en rond het gebied lopen. Twee keer per jaar hebben we afstemming met de IVN-afdelingen in/rond het gebied, KNNV en de Werkgroep Avifauna Drenthe. Deze samenwerking is gericht op het uitwisselen van kennis en het samen optrekken om de natuurstem in het maatschappelijk debat goed te laten horen.

Financiën

Zie hiervoor het Financieel Jaarverslag 2022 zoals dat op de website gepubliceerd zal worden.

In november 2022 is een aanvraag voor ANBI certificering gedaan en toegekend.

Tot slot.

Dit jaarverslag is besproken in de bestuursvergadering van de stichting Natuurbelang De Onlanden d.d. 23 januari 2023 en vastgesteld na een digitale consultatie van het bestuur.

Namens het bestuur van stichting Natuurbelang De Onlanden,

Lieselot Smilde (secretaris)
Peize, 1 februari 2023